GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 246. *Joi 20 Decemvre* **1884.**

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu I Ianuariu st. v. 1885 se începe **unŭ nou abonamentŭ,** la care invităm pe onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **9 franci**
„ șése „ **18** „
„ unŭ anŭ **36** „

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ, ca sĕ binevoiéscă a-șĭ reînoi de cu vreme abonamentulŭ, pentru ca sĕ nu se întrerupă espedițiunea diarului.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Brașovŭ, 19 (31) Decemvre

Idea confederațiunei orientale — ḍiceamŭ în numĕrulŭ de eri — este o ideă a viitorului, a căreia realisare o dorescŭ toțĭ ómenii de bine și înțelegătorĭ din sînulŭ popórelorŭ Orientului. Idea confederațiunei orientale — adaugemŭ aḍĭ — este însĕ mai pre susŭ de tóte o ideă a dreptății, a egalei îndreptățiri și a bunei înțelegeri între aceste popóre.

Principiulŭ fundamentalŭ alŭ confederațiunei orientale fiindŭ așadér acela alŭ dreptății și alŭ egalității naționale, ușorŭ putemŭ înțelege de ce nu-șĭ găsesce aderențĭ între Maghiarii astăḍĭ la putere.

Până când Maghiarii erau asuprițĭ de birocrații lui Bach se îndeletniceau și ei cu idea confederațiunei și chiar Kossuth alŭ lorŭ formulase unŭ felŭ de programŭ de înfrățire alŭ popórelorŭ danubiane, cu Maghiarii în frunte. Dér dela înaugurarea dualismului încóce, după ce au ajunsŭ la putere, Maghiarii nu mai voescŭ sĕ scie nimicŭ nicĭ de dreptatea nicĭ de egala îndreptățire dela ei de acasă, cu atâtŭ mai puținŭ de confederațiunea cu popórele orientale.

Dela 1867 s'a schimbatŭ fóia și Maghiarii, în contra cărora se îndreptá sistemulŭ Bachianŭ, au devenitŭ ei înșișĭ toporiște în mâna politicei de „divide et impera“ (desbină și vei domni). Principiulŭ netolerantŭ și teroristicŭ alŭ maghiarismului, care fiindŭ pré slabŭ de a se lăți prin propria putere morală și spirituală, se impune cu forța celorlalte naționalitățĭ, acestŭ principiu nenorocitŭ le erá fórte bine venitŭ acelora, cari voescŭ sĕ stăpânéscă popórele prin vrajba și desbinare.

Dér politica de învrăjbire este o rĕmășiță a timpurilorŭ vechĭ, și nu mai are astăḍĭ îndreptățire. De aceea s'au aflatŭ și se află și între ómenii de statŭ ai Austriei mulțĭ, cari au combătutŭ cu tótă puterea convicțiunei lorŭ acea fatală politică, care periclitézâ esistența monarchiei habsburgice.

Ideile federalistice se lățescŭ din ce în ce mai tare în partea cealaltă a monarchiei. Și óre la ce tinde federalismulŭ décă nu la confederațiunea tuturorŭ popórelorŭ cari constituescŭ acéstă monarchiă?

Maghiarii lucră așadér fórte consecuentŭ décă se opunŭ și federalismului înlăuntrulŭ monarchiei, căcĭ décă idea confederațiunei în întru și în afară ar isbuti, unde ar rĕmânea egemonia lorŭ?

Scimŭ, că acéstă egemoniă se baséză aḍĭ numai pe dualismŭ, care este fructulŭ alianței cu Prussianii. Maghiarii se razimă așadér pe cei mai tari, ca sĕ pótă asupri popórele, cu cari împreună mâncă și vorŭ avé sĕ mânce aceeașĭ pâne și sare. Lucră ei înțelepțesce înaintândŭ cu tenacitate pe acéstă cărare?

Incă înainte cu 15 anĭ scriea revista distinsului publicistŭ austriacŭ Franciscŭ Schuselka, „Die Reform“ (Nr. 52 dela 30 Decemvre 1869) într'unŭ articulŭ intitulatŭ „Românii Orientului“ între altele:

„In contra dualismului strigă tóte națiunile nemaghiare și negermane; mai multŭ însĕ și cu dreptŭ cuvêntŭ au sĕ se plângă Românii față cu dualismulŭ.“

„Românii din Ardélŭ au fostŭ jertfițĭ prin introducerea acestei forme de statŭ. Cu privire la acésta ne vine în minte esprimarea unui ministru: „că trebue sĕ jertfimŭ și Maghiarilorŭ ceva“ și când se esprimá astfelŭ acelŭ ministru făcea alusiune la Românii din Ardélŭ. Și într'adevĕrŭ, prima cerință a acestei nouĕ alcătuirĭ a fostŭ, ca Românii ardelenĭ sĕ fie lăsațĭ pe mânile Maghiarilorŭ. — Intr'o clipă s'a incorporatŭ Ardélulŭ la Ungaria și drepturile Românilorŭ sancționate au fostŭ cassate, lăsându-se acéstă țéră mândră în ghiarele ministeriului maghiarŭ, ca sĕ decidă elŭ cum va aflá cu cale asupra destinului ei.“

„Cum sciu sĕ administreze Maghiarii acéstă țéră, cunoscŭ din destulŭ cetitorii noștri. Ar mai fi de amintitŭ pentru astă-dată, că dualismulŭ pe lângă aceea că a restauratŭ domnia maghiară din 1848, a deșteptatŭ din nou ideile acelea păgubitóre pentru monarchiă, ideile acelea carĭ avéu sĕ fie consecințele anului 1848. Prin acésta ér s'a ridicatŭ la valóre politica maghiară de mai înainte în contra popórelorŭ din Orientŭ, dimpreună cu furia de a maghiarisá, și de a pune stavilă progresărei celorlalte națiunĭ nemaghiare.

„Politica maghiară nu se mărginesce pe lângă atâtŭ, ea voiesce a lua unŭ caracterŭ eminentŭ de politică orientală, căcĭ idealulŭ politicei maghiare este de a îndeplini misiunea, ce pretindŭ a o avea ei pentru civilisarea Orientului, așadéră domnia maghiară până la Marea neagră. Acestŭ lucru însĕ stă în colisiune cu năsuințele de aceeașĭ natură ale Românilorŭ din principate. De aci se aplică inimiciția Maghiarilorŭ față de România. Chiar organisația honveḍilorŭ (milițienĭ) a fostŭ pripită numai și numai cu privire la armarea ce sĕ face în România.“

„Temerea reciprocă între Ungaria și România esistă. Cu deosebire însĕ România are dreptŭ a fi îngrijată, căcĭ la încoronarea regelui ungarŭ s'a închinatŭ stégulŭ României precum și alŭ celorlalte principate dunărene în semnŭ că politica maghiară are tendență cuceritóre. Totdeodată Românii din România liberă vĕdŭ unŭ mare periculŭ chiar pentru ei în politica agresivă a Ungurilorŭ față cu Românii din Ardélŭ și Țéra ungurĕscă. Temerea acésta a esprimat'o ministerulŭ Brătianu, și deșĭ acum nu se mai ḍice nimicŭ cu privire la acésta, să nu creadă cineva că temerea este delăturată. Este decĭ fórte naturalŭ, ca déca lucrurile vorŭ merge totŭ astfelŭ, unŭ conflictŭ între aceste două state sĕ fie inevitabilŭ.“

„Decĭ noi desaprobămŭ cu totulŭ politica maghiară de a terorisá și a subjugá celelalte națiunĭ nemaghiare.“

„Resultatele, unui conflictŭ între Ungaria și România arŭ fi pentru Maghiarĭ nefavorabile, căcĭ de sigurŭ naționalitățile tóte ar fi atuncĭ în contra lorŭ... Ca sĕ se eviteze unŭ astfelŭ de conflictŭ desastruosŭ pentru Ungaria, arŭ face înțelepțesce Maghiarii dacă n'ar mai nedreptăți naționalitățile nemaghiare.“

„Asertiunile nóstre nu le-amŭ luatŭ din vêntŭ, ci suntŭ basate pe istoriă. De multŭ, fórte de multŭ a purtatŭ rĕsbóie Ungaria cu România, și resultatele acelorŭ resbóie, nu'sŭ de așa natură încâtŭ Ungurii sĕ se pótă lăudá ca de obiceiu, că pentru România e de ajunsŭ unŭ regimentŭ de husarĭ. Nu se potŭ lăudá Ungurii, căcĭ sciutŭ este din istoriă, că în desele resbóie purtate cu Românii ei n'au fostŭ nicĭ-odată victorioșĭ. Mihaiu vitézulŭ a cuceritŭ Ardélulŭ, dér Ungurii totdéuna s'au întorsŭ cu traista gólă din țĕrile române....“

Dela 1869 până în ḍiua de astăḍĭ multe s'au schimbatŭ. Dér óre schimbările ce s'au făcutŭ sunt ele de natură de a încuragiá pe Maghiarĭ, ca se persevereze pe cărarea despotismului față cu celelalte popóre și în specialŭ față cu Românii?

Maghiarii dela putere pretindŭ pentru sine primulŭ rolŭ în concertulŭ popórelorŭ orientale. Nu se gândescŭ ei că póte veni unŭ timpŭ, când în adevĕrŭ vorŭ trebuí sĕ jóce unŭ rolŭ cu totulŭ deosebitŭ, dér deosebitŭ în aceea, că vorŭ remâné isolațĭ de popórele Orientului, cari cu orĭ-ce numai cu simpatiă nu-i vorŭ întimpiná?

Sunt Maghiarii așa de sigurĭ că cei puternicĭ, pe cari se razimă ei astăḍĭ, le vorŭ stá și atuncĭ întru ajutorŭ? —

——o——

Societatea ungurĕscă.

(Urmare și fine).

Colonisarea țĕrei prin ciangăi, abstragêndŭ dela aceea, că e o provocătóre neîncredere față cu nemaghiarii, e și o nedreptate flagrantă. Ce sĕ și fie alta decâta nedreptate, că societatea ungurĕscă, care nu se intereséză de locŭ de binele moralŭ și materialŭ alŭ milionelorŭ de nemaghiarĭ ai acestei țĕri, cari au apĕratŭ și susținutŭ cu sângele și averea lorŭ acéstă țéră și n'au părăsit'o nicĭ în bine nicĭ în rĕu, deodată se întórce cu tótă iubirea ei demonstrativŭ și cu totŭ ajutorulŭ materialŭ, ce-i stă la disposițiune, către nisce transfugi, carĭ au părasitŭ țéra, când a fostŭ rĕu a trăi în ea și se întorcŭ numai pentru că-i ademenescŭ cu slănină și colacŭ.

Nu ceremŭ nimicŭ dela societatea ungurĕscă, dar faptŭ române, că ea subtrage binefacerile ei acelora, carĭ le-au meritatŭ în trecutŭ, și le dă grațiă acelora, carĭ prin părăsirea țĕrei în timpurĭ grele și de nevoi nu le-au meritatŭ. Dar sĕ presupunemŭ cu Odeschalchi, că le vorŭ meritá în viitorŭ Óre ajunge-va vr'odată nisuința ciangăilorŭ de a le meritá atâta, câtŭ ar ajunge câștigarea celorŭ 11 milióne de nemaghiarĭ?

Maghiarisarea prin societățĭ și terorisărĭ e lucru demnŭ de evulŭ persecuțiunilorŭ religióse și nu de secululŭ alŭ XIX-lea. Au trecutŭ timpurile, când statulŭ avea tóte drepturile și cetățenii numai dreptulŭ ascultării; aḍĭ concedemŭ statului numai atâta dreptŭ, câtŭ aflămŭ de lipsă pentru susținerea lui și apĕrarea bunurilorŭ nóstre materiale și morale; dreptulŭ de a ne impune nume, cugete și semțĕminte, fie acestea din urmă religióse séu naționale, nu îlŭ concedemŭ. Și apoi acelŭ dreptŭ, ce nu și-lŭ póte arogá nicĭ statulŭ, sĕ-lŭ concedemŭ societății ungurescĭ séu chiar acelorŭ de maghiarisare? Niciodată. Altcum dumnealorŭ lucreze pre ascunsŭ și prin seducerĭ cu banĭ. Precum e scopulŭ de sublimŭ, atâtŭ suntŭ și modulŭ de procedere și mijlócele întrebuințate de demne. Altcum facă dumnealorŭ și, după ce au făcutŭ câtva timpŭ, cerce că ce au prinsŭ în mrejile lorŭ. De nu se vorŭ rușina de materialulŭ câștigatŭ pe acéstă cale, nu sciu când le va fi rușine. De materialulŭ, ce ni-lŭ scotŭ astfelŭ din corpulŭ națiunei, nu ne pare rĕu, dar nu credemŭ sĕ foloséscă oltuitŭ în corpulŭ națiunei maghiare cândva acestia mai multŭ, decâtŭ nouĕ. Din óspe nu s'a făcutŭ pâne de trébă, decând e lumea. Recomandămŭ însĕ la acestŭ punctŭ societății ungurescĭ, sĕ-șĭ aducă aminte de germanisarea lui Iosifŭ II și a lui Schmerling și de aceea: că aceleșĭ cause producŭ aceléșĭ efecte.

A cincia, societatea ungurĕscă s'a organisatŭ într'o armată de polițiștĭ, carĭ ne pândescŭ totŭ cuvêntulŭ, tótă suflarea, tótă mișcarea, chiar și cugetele. Orĭ unde te întorcĭ, îndată ce sciu, că nu eștĭ maghiarŭ,

e privescŭ cu neîncredere, te provócă la politică, grijescŭ bine ce dicĭ, cei ce nu vorŭ a se demite cu denunţărĭ, te judecă de trădătorŭ de patriă, dacoromanistŭ, panslavistŭ, ceĭ de panură mai grósa te denunţă mediatŭ séu inmediatŭ. Nemaghiarii nu potŭ face o mişcare, aibă aceea orĭce scopŭ sântŭ şi neofensătorŭ, ca aceleia sĕ nu i se pótă afla vr'o lature vulnerabilă, de care sĕ se pótă acăţa, ca sĕ împedece scopulŭ mişcărei. Unde nu póte ajunge legea şi ordinaţiunile, acolo dă mâna junimea studiósă, calfele séu chiar învĕţăceii de maestri.

Totŭ cişmaşulŭ e unŭ apĕrătorŭ alŭ statului în contra nemaghiarilorŭ, firesce în modulŭ sĕu, dér acésta nu jenéză nimicŭ, căcĭ scopulŭ e sfântŭ şi cei ce au a suferi impertinenţe dela unii ca aceştia — suntŭ nemaghiarii. In locurĭ publice nu poţĭ vorbi unŭ cuvêntŭ uemaghiarŭ, nu poţi dice ţiganului sĕ'ţĭ tragă o horă orĭ o doină fără sĕ te espunĭ la insulte séu duelurĭ. Tóte acestea se facŭ din celŭ mai curatŭ patriotismŭ, nimicŭ decâtŭ patriotismŭ, de care la noi suntŭ pline isvórele, fântânele, rîurile chiar şi vĕzduhalŭ. Innotămŭ formalŭ în patriotismŭ. S o c i e t a t e a u n g u r é s c ă consideră pe fiecare nemaghiarŭ de periculosŭ statului. Acésta póte se face după proverbulŭ unguresců: că cânele, căruia i s'a scosŭ vestea, că e turbatŭ, trebue sĕ piară. Proverbulŭ are dreptŭ, dér nu mai puţinŭ dreptŭ este şi aceea: că cânele celŭ mai sănătosŭ în lume, décă-lŭ persecuţĭ şi tractezĭ ca pe unŭ turbatŭ, în fine trebue sĕ turbeze şi ca atare sĕ devină periculosŭ.

Destulŭ, că s o c i e t a t e a u n g u r é s c ă, pornită pe calea schiţată de noi, face socialitatea absolutŭ imposibilă între maghiarĭ şi nemaghiarĭ şi cu acésta nespusŭ rĕu nu numai nemaghiarilorŭ, ci şi maghiarilorŭ.

Până unde amŭ ajunsŭ deja, se vede din dialogulŭ următorŭ decursŭ între o damă maghiară şi unŭ domnŭ românŭ asupra petrecerei la scaldele din S*,* G*,*. D-n a: Destulŭ, că acolo n'are ce căută vre-unŭ maghiarŭ. D-l ŭ: Pentru ce, dómnă? D-n a: Tótă diulica şi séra n'audĭ decâtŭ musică românéscă; n'ar cântá vre-unŭ jocŭ ungurescŭ pentru o ţéră. D-l ŭ: Dar în Borsecŭ şi alte scalde unguresci nu e totŭ aşa cu musica unguréscă? Ba se întêmplă, că suntŭ în maioritate Românii câte la o scaldă unguréscă şi solgăbirĕulŭ totuşĭ nu lasă pe ţiganĭ sĕ cânte de ciudă românesce. Acésta numai, ca sĕ scie Românii, că cine e domnŭ în ţéră. D-n a: Apoi îlŭ desconsideră, încungiură pre omŭ tótă societatea; nicĭ chiar cunoscuţii şi cunoscutele nu vréu sĕ scie de noi; se pare a le fi ruşine, că suntŭ în cunoscinţă cu noi şi a se teme de compromitere vorbindŭ cu noi. Acésta nu e frumosŭ din partea Românilorŭ şi arată puţină cultură. D-l ŭ: Spuneţĭ dreptŭ, dómnă, nu se face acésta tocmai aşa şi în societăţile unguresci faţă cu nemaghiarii? La Ungurĭ însă se consideră asemenĭ lucrurĭ de bravure şi patriotismŭ demne de aplaudatŭ, până ce la Românĭ trece de necultură. Eu nu aprobezŭ din parte-mĭ nicĭ una nicĭ alta: dar nu potŭ sĕ mĕ închidŭ înaintea adevĕrului cunoscutŭ: că unŭ lucru rĕu nasce pe celălaltŭ. Dar cine începe, cine dă esemplu rĕu, spuneţĭ dreptŭ, dómnă: Nu consideră fiacare Ungurŭ de vătĕmare, décă i-se trimite vre-o învitaţiune la vre-o petrecere românéscă tipărită séu scrisă românesce? Nu pretinde susŭ şi tare, ca sĕ i se trimită lui ungaresce! Vine-i cândva vre-unui Ungurŭ în minte, sĕ trimită Românului invitaţiune românéscă? Românulŭ nu consideră învitaţiunea unguréscă de vătĕmare. D-n a: Eu concedŭ, că şi ai noştri comitŭ multe nebunii şi prostii de acestea; dar Românii n'ar trebuí sĕ-i imiteze. D-l ŭ: Acésta simpluminte nu se póte, dómnă; pentru-că supunêndu-se totdéuna celŭ mai slabŭ, îlŭ întăresce numai pe celŭ mai tare în desconsiderarea faţă cu elŭ. La celŭ mai tare e rêndulŭ, sĕ apuce pe altă cale mai dréptă, cu atâtŭ mai multŭ, că acésta din partea lui nu se va considerá de laşitate şi linguşire, ci de lealitate. Ungurii sunt cei mai tarĭ şi se ţinŭ cei mai culţĭ, lorŭ le compete iniţiativa. Dar nu v'a insultatŭ nimene, aşa e dómnă? D-n a: Nu, numai ne-au încunjuratŭ ca pe nisce leproşĭ. D-l ŭ: In acéstă privintă aţĭ fostŭ mai norocóse decâtŭ unele dame române în Cluşŭ. Acelea au avutŭ sĕ sufere şi insulte dela junimea unguréscă. D-n a: Destulŭ de necavalerescŭ lucru. Eu aflu, că nu e bine aşa şi că n'ar trebui sĕ mestecămŭ politica în societăţile şi petrecerile nóstre. D-l ŭ: Aveţĭ totŭ dreptulŭ, domnă; dar trebue sĕ şi încépă cineva a face ceva, nu numai sĕ dică. Eu credŭ, că întocmindu-se relaţiunile şi coatingerile sociale, s'ar întocmi şi politica.

Aci se curmà dialogulŭ. De aci se vede, că acéstă dómnă maghiară are mai justă ideă despre adevĕrata chiămare a s o c i e t ă ţ i i u n g u r e s c ĭ decâtŭ Beksics et consortes.

Dumnealorŭ ar trebuí sĕ cerce mai ânteiu, că **ce** şi numai după aceea, că **câtŭ** face s o c i e t a t e a u n g u r é s c ă.

S.

Convorbirile cancelarului Bismark.

Unŭ deputatŭ sacsonŭ, din partida progresistă, d. Karl Braun, publică în „Deutsche Revue« nisce convorbirĭ ale principelui Bismark. După acestŭ articulŭ cancelarulŭ s'a esprimatŭ după cum urméză asupra relaţiunilorŭ dintre Germania şi Austria:

»Nu voimŭ o alianţă trecĕtóre, a d - h o c, în scopulŭ unei cucerirĭ, ca în timpulŭ crisei din Schleswig-Holstein. O asemenea alianţă n'are unŭ interesŭ trainicŭ şi póte, după cum s'a vĕdutŭ sĕ se schimbe dintr'o di într'alta într'o stare de duşmăniă. Ceea ce ar fi folositorŭ ambelorŭ ţĕrĭ, ar fi o unire trainică şi organică, care nu ar fi nicĭ o inoculaţiune, nicĭ o fusiune, nicĭ o confusiune, nicĭ unŭ amestecŭ în nisce cestiunĭ interióre şi în nisce neînţelegerĭ particulare séu teritoriale, dér care ar eschide tóte aceste în modulŭ celŭ mai precisŭ şi celŭ mai strictŭ, care s'ar mulţămi sĕ garanteze s t a t u - q u o actualŭ şi s'ar angagia sĕ manţină pacea Europei centrale cu ajutorulŭ unorŭ instituţiunĭ trainice.

»Şi nu ar fi destulŭ: ar trebuí încă o seriă de înţelegerĭ privitóre la nisce instituţiunĭ egale asupra terenului dreptului, a legislaţiunei, a administraţiunei precum şi asupra afacerilorŭ economice, politice şi sociale. Acéstă înţelegere între două state, care sunt chemate a se complecta unulŭ pe altulŭ, ar da neapĕratŭ resultate fórte roditóre.«

O altă dechiaraţiune a principelui de Bismark, este privitóre la Rusia:

»Nu credŭ, a disŭ elŭ, că testamentulŭ lui Petru celŭ Mare este apocrifŭ. In totŭ casulŭ, esistă încă în Rusia ómenĭ, carĭ ţinŭ la dênsulŭ şi carĭ voiescŭ sĕ împingă pe Rusia spre Europa occidentală, de unde nu póte sĕ aducă de câtŭ nihilismulŭ şi altă bólă de acelaşĭ genŭ, carĭ nu se vorŭ putea vindeca de câtŭ prin „sfânta alianţă.« Misiunea Rusiei e în Asia, unde póte juca unŭ rolŭ civilisatorŭ.«

SCIRILE ḌILEI.

Ministrulŭ de comunicaţiune ungurescŭ face cunoscutŭ, că dela 1 Ianuariu 1885, persónele private potŭ folosi pentru Austro-Uugaria şi Germania cărţĭ de corespondenţă simple particulare, cu rĕspunsŭ plătitŭ, sub următórele condiţiunĭ: 1 Cărţile de corespondenţă particulare sĕ fie de aceiaşĭ mărime şi tăriă ca ale erarului postalŭ şi pe faţă sĕ fie în limba unguréscă (în Croaţia-Slavonia în limba croată) numirea »Levelezö-Lap.« E liberŭ însă orĭcine, ca pe lângă însemnarea unguréscă (croată) sĕ fie notatŭ acelŭ cuvêntŭ şi în altă limbă, ce se vorbesce în monarchia austro-ungară. 2. Colórea hârtiei se lasă la gustulŭ particularului. 3. Astfelŭ de cărţĭ de corespondenţă simple sĕ se francheze de trimiţĕtorŭ lipindŭ pe ea o marcă postală de 2 cr., precum şi pe cărţile de rĕspunsŭ totŭ o asemenea marcă. 4. Cărţile nefrancate, séu nefrancate de ajunsŭ, séu necorĕspundĕtóre în privinţa formei şi mărimei se refusă. De altmintrelea astfelŭ de cărţĭ de corespondenţă suntŭ supuse acelorașĭ dispoziţiunĭ, ca şi cărţile erariale postale.

Asupra averei d-lui S. P. Mailath, comerciantŭ în Braşovŭ, s'a deschisŭ concursŭ.

—0—

Raphael Hoffmann şi Oskar Lazarini au primitŭ concesiunea ministerială pentru construirea căii ferate dela Petroşenĭ prin Jacronŭ şi Surducŭ până la graniţa română; apoi dela Jacronŭ la Vulcanŭ, la minele de cărbunĭ.

—0—

Fiscalŭ orăşenescŭ în Orăştiă s'a alesŭ advocatulŭ Hermann Klein.

—0—

Duminecă s'a ţinutŭ în sala Bossel din Bucurescĭ o întrunire a lucrătorilorŭ tipografĭ. Sala era plină. In urma unei marĭ discusiunĭ s'a luatŭ următórea resoluţiune pentru înlăturarea pericolului, care ameninţă esistinţa lorŭ prin stagnaţiunea ce domnesce în tóte atelierele particulare: 1. Desmonopolisarea lucrărilorŭ diferitelorŭ autorităţĭ de la Imprimeria Statului. 2. Sĕ se céră guvernului punerea de tacse mai grele asupra imprimatelorŭ ce vinŭ din streinătate. 3. Restricţiunea numĕrului elevilorŭ, 1 la 10 lucrătorĭ. 4. Intocmirea unui regulamentŭ precum şi-a unui tarifŭ generalŭ pentru tótă ţéra, inclusivŭ Imprimeria Statului. 5. Intocmirea unei comisiunĭ de arbitri, care sĕ judece diferendele dintre patronĭ, lucrătorĭ şi autorĭ. In urmă s'a alesŭ o comisiune de cincĭ compusă din d-nii I. S. Rădulescu, Fotea Popazu, Al. Stamatescu, D. Velniţă şi D. Raţŭ, care împreună cu câte unŭ delegatŭ séu doui din fie-care atelierŭ sĕ întocméscă unŭ memoriu pe basele stipulate mai susŭ şi sĕ-lŭ adreseze onor. Adunărĭ a deputaţilorŭ.

—0—

Cu trenulŭ de Marţia trecută a sositŭ, dice »Curierulŭ Balasanŭ« din Iaşĭ, 75 catârĭ din Persia, destinaţĭ pentru serviciulŭ artileriei de munte, carĭ au fostŭ transportaţĭ asemenea cu trenulŭ la Bucureştĭ. Catârii suntŭ bine întreţinuţĭ şi de o rasă bună, astfelŭ că se póte aştepta, că vorŭ puté satisface serviciulŭ pentru care suntŭ destinaţĭ.

—0—

Simţindu-se necesitatea unei societăţĭ artisfice, mai multe persóne din Iaşĭ, dice „Liberalulŭ,« au luatŭ iniţiativa d'a forma o societate, care va avea de scopŭ unirea tuturorŭ artelorŭ frumóse, pentru desvoltarea şi susţinerea lorŭ în ţéră, într'o singură societate, suptŭ denumirea de »Societatea artistică.« Acéstă societate va căuta a avea la disposiţiă unŭ localŭ, unde se vorŭ arangia distracţiunĭ de diferite ramurĭ artistice, şi după posibilitate se vorŭ organisa serate musicale şi dramatice cu programŭ, conferinţe, esposiţiunĭ, etc. la care vorŭ participa atâtŭ specialiştĭ câtŭ şi amatorĭ, membrii ai societăţii.

—0—

Advocatulŭ Moritz Klokner din Braşovŭ a muritŭ alalta séră, în urma unei lungĭ suferinţe de tuberculosă.

—0—

Din Sebeşŭ ni se scrie, că pe câmpŭ înfloresce potbalulŭ şi plumânărica, ér în grădinĭ viorelele şi micşunelele. Albinele facŭ escursiunĭ ca primăvéra.

—0—

»Figaro« comunică, că repertoriulŭ teatrului italianŭ din Milanŭ s'a înavuţitŭ cu o nouă dramă, întitulată »La vendetta della Signora Hugues« séu »Une donna che necide« („Rĕsbunarea d-nei Hugues« séu »O femee care omóră«), de Titus Mammoli.

2

FOILETONU.

Teoria lui Rösler.

Studii asupra stăruinţii Românilorŭ în Dacia Traiană, de A. D. Xenopolŭ, profesorŭ de istoria Românilorŭ la universitatea din Iaşĭ, 1884.

(Urmare.)

I o s. L a d. P i č dice, că dacă Românii ar fi trebuitŭ sĕ părăséscă Dacia în timpulŭ năvălirei barbare, ei n'arŭ fi pututŭ găsi nicĭ o scăpare în Moesia, de vreme ce acésta a fostŭ totŭ aşa devastată de către barbarii năvălitorĭ ca şi Dacia. Pič se silesce a descoperí, printr'o metodă forte nimerită, în documentele mai nouĕ, urmele vechĭ ale Românilorŭ din Dacia.

Şirulŭ autorilorŭ, carĭ s'au îndeletnicitŭ cu cestiunea română, se încheiă cu P a u l ŭ H u n f a l v y (Hunsdorfer, sasŭ renegatŭ,) membru alŭ academiei unguresci. Elŭ dice că Ungurii, când au ocupatŭ Unraria, au găsitŭ aci numai pe Slavonĭ, carĭ dispărură mai pe urmă, fiindŭ absorbiţĭ de elementulŭ românescŭ, care se arată în Transilvania şi Ungaria multŭ mai târdiu. Conclusiunea ce o trage elŭ este, că Slavii, singurulŭ poporŭ ce ar puté disputa Ungurilorŭ întâiătatea aşedării în ţéră, dispărêndŭ în sênulŭ Românilorŭ veniţĭ aci mai ţârdiu, Ungurii suntŭ, după dreptulŭ istoricŭ, singurii stăpânitorĭ ai ţĕrilorŭ acestora. După metoda lui Hunfalvy, Ungurii potŭ pretinde, că suntŭ cei dintâiu locuitorĭ ai Europii, şi étă prin urmare şi calea deschisă pentru crearea globului ungurescŭ. Tendenţiositatea scrierilorŭ istorice ale lui Hunfalvy, care nu numai e o copiă a lui Rösler, dar în multe puncte îlŭ întrece, bate totŭ aşa de multŭ la ochĭ, precum ar bate la ochĭ unŭ calŭ verde. Scopulŭ e curatŭ politicŭ şi scrierile sale s'au deochiatŭ rĕu, nu au trecere decâtŭ pe catedrele scólelorŭ unguresci, unde adevĕrulŭ istoricŭ n'are nasŭ sĕ'şĭ găséscă unŭ colţişorŭ măcarŭ de odihnă.

*

Eruditulŭ profesorŭ d. A. D. Xenopolŭ, trecêndŭ în revistă pe istoricii vechĭ, cari au scrisŭ despre părăsirea Daciei, dice că mai toţĭ istoricii epocei imperiale romane, afară de Tacitus şi Marcellinus. suntŭ lipsiţĭ de orĭ ce spiritŭ criticŭ şi povestescŭ mai multŭ auecdote despre viaţa principilorŭ. Vopiscus singurŭ mărturisesce, că o rudă a împĕratului, anume Iunius Tiberianus, îlŭ sfătuesce sĕ scrie istoria aceluia, »căcĭ n'are nevoie sĕ spună totŭ adevĕrulŭ, deórece ar avea tovărăşĭ în minciună.« Étă istoriculŭ pe care se razimă Rösler!

D. A. D. Xenopolŭ arată cum conclusiunile lui Rösler se batŭ în capete cu descrierea ce o face elŭ, după istoricĭ ca Vopiscŭ, a faptelorŭ. Elŭ are o slăbiciune de a se ţinea de litera textelorŭ şi pe lângă acésta, isvórele, ce se împotrivescŭ teoriei sale şi a discipulilorŭ sĕi, suntŭ stórse de nu rĕmâne nimicŭ din ele, pe când cele ce se 'mpacă cu teoria lorŭ suntŭ primite fără nicĭ o critică.

Inscripţiunile găsite în Dacia şi în alte părţĭ ne dovedescŭ cu prisosinţă esistenţa poporului dacŭ după cucerire, precum şi romanisarea lui. Poporulŭ romanŭ înţelegea a lipi de imperiulŭ sĕu provinciile cucerite cu totulŭ într'altŭ chipŭ, de cum au înţelesŭ Nemţii şi Ungurii. Romanii nu alcătuiau o castă despărţită, ci se legau cu poporulŭ cuceritŭ prin înrudire, îlŭ făcea sĕ se bucure de tóte folósele. Aci d. A. D. Xenopolŭ citéză mai multe inscripţiunĭ spre a dovedí acésta. Căsătoriile Romanilnrŭ cu femeile dace au făcutŭ ca în timpŭ de peste unŭ seculŭ sĕ se romauiseze Dacii. O generaţiune a fostŭ destulŭ, ca sĕ se rĕspândéscă nu numai limba latină, ci şi literatura romană chiar în sînulŭ poporaţiunii Panoniei. Acésta o spune Velleius Paterculus, care luase parte la cucerirea ei. Romanulŭ nu era Ungurŭ; nu cu forţa, ci cu cultura şi literatura sa romanisa. Elementulŭ romanŭ era putemicŭ în Dacia, a pututŭ romanisá în 164 de anĭ. Legiunile romane erau compuse numai din elemente latine séu latanisate, şi în Dacia legiunĭ au fostŭ aduse.

Când au începutŭ năvălirile barbare, au fugitŭ oră-

Brașovŭ, 18 (30) Decemvre.

(Locurile publice de jocŭ pentru tinerime. Calamitățile din Scheiu din causa relei administrațiunĭ.)

In fruntea năsuințelorŭ celorŭ frumóse și nobile se află fără îndoială acele, care tindŭ să promoveze prosperitatea spirituală a tinerimii. Pentru prosperitatea spirituală și corporală se face astădĭ cu multŭ mai multŭ, decâtŭ acum dece și douĕdecĭ de anĭ în tóte părțile. Se înmulțescŭ în dilele nóstre din ce în ce mai multŭ mĕsurile salutare cu scopŭ de a dá generației celei tinere o forță și o vioiciune totŭ mai mare corporală, dar mai cu samă în țĕrile cele mai luminate se vede desvoltându-se o activitate particulară în direcțiunea acésta salutară, pentru că ómenii luminațĭ au începutŭ a se convinge din ce în ce mai multŭ despre adevĕrulŭ proverbului latinescŭ »in corpore sano, mens sana« adecă: în trupŭ sănătosŭ minte sănătósă. Despre gimnastică nu mai vorbescŭ, pentrucă acésta instituțiune astădĭ s'a întrodusŭ în tóte scólele bine organisate. Dar mai cu samă voiu atinge escursiunile gimnasticale, călĕtoriile scolare, coloniile feriale, voiu atinge, cu deosebire jocurile în locurĭ publice sub ceriulŭ liberŭ.

Jocurile contribuescŭ ca se conserve tinerețele și sĕ nu le lase a veștedĭ. Jocurile suntŭ unŭ mijlocŭ spre a procurá copiilorŭ o diminéță bună și frumósă a vieții. Astădĭ trebue în orașe sĕ se caute locurĭ publice anumite pentru jocurile tinerimei în loculŭ liberŭ. Din nenorocire însă aceste locurĭ, unde se jucau tinerii acum 10, 20 de anĭ se ângustéză totŭ mai tare. Și la noi în Brașovŭ încă începŭ a sĕ strîmtorá locurile de jocŭ, așa că tinerimea este alungată de pretutindenea și silită sĕ petréăc în curțile și în ulițele cele strĕmte și murdare. Pré puține curțĭ se află în orașulŭ nostru, unde copiii proprietarilorŭ și cu ai altorŭ particulari se pótă sĕ se jóce cum le place. Cele mai multe familii suntŭ avisate a-șĭ ținé copii prin pridvóre, ca sĕ se pótă desfătá cu jocul. Apoi de multe orĭ suntŭ goniți bieții băețĭ de proprietarĭ și de chiriașĭ și de prin curțĭ și de prin pridvóre în uliță, de pe uliță suntŭ hohorîțĭ de organele polițienescĭ. Astfelŭ mulțĭ părințĭ suntŭ silițĭ a-șĭ cresce copii în casă ca florile, unde suntŭ lipsițĭ de condițiunile cele mai elementare ale sănătății.

Copii familielorŭ avute se potŭ desdauná și pe altă cale de acestea calamitățĭ, căcĭ părinții potŭ face cu copii lorŭ escursiunĭ mai marĭ. Nu totŭ așa potŭ face familiele cele sĕrace. Pe lângă aceea nicĭ nu este bine a dedá copiii la escursiunĭ, carĭ consumă o grămadă de banĭ și apoi se perde cu ele și o mulțime de timpŭ.

Nimicŭ pe lume nu este așa de priinciosŭ pentru copii decâtŭ joculŭ sub cerulŭ liberŭ, unde copiii potŭ sórbe cu lingura din isvorulŭ sănătății. Ți se duce inima, când vedĭ jucându-se copii cu atâta plăcere. Tinerimea prin jocŭ nu numai că-șĭ înveselesce inima și întăresce trupulŭ, dar îșĭ promovéză în multe privințe și desvoltarea caracterului sĕu. Prin jocŭ copilulŭ învață a'șĭ subordina voința sa. In jocŭ fiecare caută sĕ se supună regulelorŭ jocului. De cumva se abate vre-unulŭ dela regulele stabilite, odată strigă toți din tóte părțile: »Asta nu merge!« Nu voesce sĕ se supună vr'unulŭ, îndată îlŭ scotŭ afară din jocŭ. Loculŭ de jocŭ a scosŭ din capŭ dela mulțĭ copii încăpăținațĭ și rĕsfățațĭ caprițiile și gărgăunii și i-au făcutŭ sĕ capete minte.

Ministrulŭ de instrucțiune prusianŭ de Gosler are marele meritŭ de a fi arĕtatŭ printr'o circulară însemnătatea cea mare a jocului pentru cultura tinerimei și de a fi luatŭ dispositiunile necesare, a face, ca binefacerile jocului sĕ se realiseze în viața scolară. Ministrulŭ Gosler dice în circulara sa: „Cu greu se va afla unŭ mijlocŭ, care ca joculŭ sĕ pótă delătura obosélа spirituală și sĕ pótă reînoí trupulŭ și sufletulŭ și sĕ le facă capace și voióse la nouă muncă. Scóla trebue sĕ cultiveze joculŭ ca o manifestațiune salutară a vieții tinerimii pentru corpŭ, spiritŭ și pentru inimă, pentru că prin jocŭ puterile trupescĭ se mărescŭ și capĕtă mai multă desteritate, ba prin jocŭ se producŭ și efecte etice bine-făcĕtóre.«

Scopulŭ nu mĭ este de a discuta, cum sĕ se cultiveze joculŭ în scólă, ci voiu a atinge numai despre jocurile tinerilorŭ în locŭ liberŭ, care sĕ le alégă ei de capulŭ lorŭ. Aici este vorba despre joculŭ de-a pila, de-a mălaiulŭ, de-a ogoiulŭ, de-a purcelulŭ, de-a pórca, de-a puia-gaia și alte multe jocurĭ, carĭ cerŭ unŭ locŭ largŭ și desfătatŭ. Decă voimŭ ca și la noi în Brașovŭ, sĕ-șĭ ajungă jocurile scopulŭ lorŭ, atuncĭ părinții municipalității nóstre sĕ îngrijéscă, ca sĕ se caute locuri bune pentru jocurĭ, după cum s'a făcutŭ în cele mai multe orașe engleze și germane și sĕ le adapteze, ca sĕ se pótă jucá tinerimea în tótă comoditatea. Brașovulŭ care în totudéuna a întrodusŭ ce a aflatŭ bunŭ și folositorŭ la popórele occidentale luminate nu ne îndoimŭ, că va adopta și locurĭ publice pentru joculŭ tinerilorŭ, numai câtŭ mai ântêiu, caută sĕ se lumineze opiniunea publică în privința acésta. Locurile sĕ aibă celŭ puținŭ pe la marginĭ câte unŭ arbore umbrosŭ. Aria unde sĕ se jóce copiii sĕ fie o pajiște frumósă. Locurile publice de jocŭ sĕ le folosésca tinerimea gratis. Copiii sĕ nu fie dușĭ sub controlă la jocŭ, ci ei sĕ se ducă singurĭ de capulŭ lorŭ și sĕ se jóce jocurĭ, ce le vorŭ plăcea.

Acum este întrebarea, că în orașulŭ nostru suntŭ locurĭ publice care sĕ pótă servi în acestŭ scopŭ pentru tinerime? Aici în Brașovŭ avemŭ locuri góle publice, cum este livadea poștii, loculŭ dela pórta Scheilorŭ, pórta Căldărarilorŭ, celŭ din josŭ dela casa de tragere la țintă. Acesta din urmă are și arborĭ și pajiște. De multŭ sĕ luase o hotărîre în repreșentanța comunală urbană, ca locurile cele cu pajiște de dinaintea spîtalului civilŭ și de dinaintea scólelorŭ centrale române sĕ rĕmână pentru jocurile copiilorŭ. Primăvéra și tómna se și jucau copiii, mai alesŭ cei de românŭ, felurĭ de felurĭ de jocurĭ de'țĭ era mai mare dragulŭ sĕ te uițĭ la ei și nu te mai puteai sătura. Dér s'a alesŭ și cu acéstă hotărîre a representanței municipale urbane ceea ce se întêmplă cu alte multe concluse, că zacŭ în archiva comunală și pe primăriă nicĭ capulŭ nu-o dóre, mai alesŭ când este vorba sĕ se facă ceva și pentru suburbiile orașului. Magistratulŭ cum trece Sângiorgiulŭ îndată arĕndéză aceste locurĭ în contra conclusului representanții comunale și apoi arĕndașulŭ cum vede vre-unŭ băiatŭ jucându-se pe aceste locurĭ, îlŭ hohoresce și îlŭ ia la gónă. Copiii neavêndŭ unŭ locŭ publicŭ anumitŭ pentru jocurĭ âmblă după alte drăcii și năsdravĕnii; copiii de românŭ caută sĕ se bată din când în când cu cei de sasŭ și de ungurŭ, cei de sasŭ cu cei de ungurŭ.

Pricină la aceste reflecsiunĭ ne-a datŭ o broșurică scrisă în limba germană, care pledéză cu multŭ focŭ pentru instituirea de locurĭ publice, unde sĕ se pótă jucá copii, și ale cărei vederĭ întru tóte le aprobămŭ.

(va urma).

Administrația Domenielorŭ Corónei Românіei.

„Voința Națională" publică nrmătórea circulară dată de administrațiunea Domenielorŭ Corónei către primarii din comunele de pe aceste domenii:

Domnilorŭ primarĭ! Maiestatea Sa Regele, aflândŭ despre trebuințele domeniului Gherghița și dorindŭ a 'i veni în ajutorŭ precum a făcutŭ și va face pentru tóte, a luatŭ înalta decisiune de a avea în vedere atâtŭ Biserica câtŭ și Scóla. Astfelŭ, în ceea ce privesce scólele din diferite localitățĭ ce facŭ trupŭ cu Gherghița, avêndu-se în vedere diferitele liste înaintate acestei administrațiunĭ din partea învĕțătorilorŭ respectivĭ, s'a dispusŭ trimiterea cărților și a obiectelorŭ necesare, precum urméză:

1. Pentru scóla rurală mixtă de la Ciumațĭ, conformŭ listei, băncĭ, catedră, dulapŭ, vasŭ de apă, scaune, cu cumpĕrarea cărora este însărcinatŭ d. Blatiodin, arêndașulŭ domeniului Cociocŭ, cărțile se vorŭ trimite peste puține dile.

2. Pentru scóla de fete din comuna Gherghița cărțile și uneltele conformŭ listei, cari se vorŭ trimite în curêndŭ. In câtŭ privesce reparațiunile ce suntŭ a se face, după cum arată institutórea, ele se vorŭ începe, décă în realitate suntŭ nesesare, la primăvară.

3. Asemenea pentru scóla de băețĭ din acea comună, cărțile și obiectele arĕtate în lista învĕțătorului.

In ceea ce privesce biserica dela Belciugŭ, i se vorŭ trimite pentru unŭ momentŭ sfeșnice și vestminte pentru preoțĭ, acestea după cumpĕrarea și confecționarea lorŭ, iar pentru reparațiunile de la bisericĭ în genere, când se va îndrepta vremea, pe la Maiu viitorŭ, se va face o constatare locală de ómenĭ specialĭ, și, déca se va găsi necesarŭ, se vorŭ face cele cari vorŭ corĕspunde cu trebuințele comune.

Vĕ facŭ totodată cunoscutŭ că Maiestatea Sa Regele, dorindŭ a da o probă și mai mare de binevoitórele sale sentimente, a dispusŭ o daniă de 100 îmbrăcăminte fiilorŭ locuitorilorŭ dela domeniulŭ Gherghița (băețĭ și fete), spre a fi distribuite de preferință copiilorŭ sĕracĭ, cari urméză cu asiduitate școlele, iar încălțămintele trebuinciόse băețilorŭ arĕtațĭ în lista învĕțătorului de la Gherghița, precum și alțĭ câțiva cari au trebuință de dênsele, d. Blatiodin, arĕndașulŭ domeniului Coclocŭ, este însărcinatŭ de subsemnatulŭ cu procurarea lorŭ.

Pentru împărțirea hainelorŭ la copii fără mijlóce vețĭ luá și avisulŭ d-lui Blatiodin, prin care vi se înaintéză, iar despre primirea obiectelorŭ trimise acum precum și a celorŭ care vi se vorŭ espedia treptatŭ, vețĭ încheia, în douĕ exemplare, unŭ inventarŭ din care unulŭ se va conserva la primăria respectivă, ér celălaltŭ se va înainta acestei administrațiunĭ, împreună cu lista copiilorŭ cărora s'a distribuitŭ îmbrăcămintea și încălțămintele.

Adaogŭ că voiu examina în curêndŭ și cestiunea pecuniară a preoților și învĕțătorilorŭ, și décă apuntamentele lorŭ suntŭ insuficiente, Suveranulŭ nostru va da ajutórele necesare. Ințelegețĭ însĕ că tóte acestea nu se potŭ face într'o di, fiind tóte bisericele și scólele aflate pe domeniulŭ Corónei în aceeașĭ stare ca și acelea aflate pe domeniulŭ Gherghița.

Cu ocasiunea venirei mele la domeniulŭ Gherghița, am observatŭ, că unii din locuitorĭ se ocupă cu facerea de óle, ulcióre, străchinĭ etc; tóte aceste însĕ se lucréză într'unŭ modŭ fórte primitivŭ și cu multă muncă, din causa lipsei de instrumente. Pentru desvoltarea și perfecționarea acestei încercărĭ, conformŭ ordinelorŭ Maiestății Sale Regelui, se vorŭ lua mĕsurĭ séu a se aduce maestri pentru a iniția pe acestĭ locuitorĭ la fabricare séu a lua cheltuiala acestei administrațiunĭ unii din locuitorĭ, spre a'i stabilí într'o fabrică de cărămidăriă din țéră séu din Transilvania pentru perfecționarea acestei arte. Cu modulŭ acesta, locuitorii vorŭ găsi unŭ mijlocŭ pentra a-șĭ întêmpiná într'unŭ modŭ mai sigurŭ trebuințele lorŭ; ér țéra nu póte decâtŭ câștigá prin desvoltarea unei asemenea industrii.

Subsemnatulŭ nu se îndoiesce, că locuitorii din domeniulŭ Gherghița, însciințațĭ prin d-vóstră de aceste binefacerĭ, vorŭ sci sĕ rĕspundă la înaltele și generósele sentimente ale bunului nostru Suveranŭ prin o purtare corectă și unŭ devotamentŭ supusŭ către dênsulŭ.

Primițĭ....

Administratorulŭ domeniului Corónei:
Ioanŭ Kalinderu.

DIVERSE.

O rețetă. — Prăjitura de castane este totŭ ce póte sĕ fie mai bunŭ, mai gustosŭ. Se curăță și se piséză o jumătate de livră de castane; în urmă se piséză fórte mĕruntŭ 60 grame de migdale dulcĭ și 120 grame zahărŭ; se pune 250 grame de untŭ și șése gălbinușurĭ de ou, și apoi se amestecă totulŭ împreună; se adaugă albușurile ouĕlorŭ bătute bine, se pune totulŭ într'unŭ tiparŭ și se cóce în mașină în timpŭ de trei cuarturĭ de oră. Acéstă prăjitură se servesce cu unŭ sosŭ de ciocolată.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu

șenii cei cu stare, pecând țĕranii au rĕmasŭ pe locŭ în Dacia, și-au căutatŭ scăpare și adăpostŭ în munțĭ și pădurĭ; n'avéu nevoiă sĕ părăsăscă țéra. D. A. D. Xenopolŭ citéză o mulțime de istoricĭ românĭ, carĭ istorisescŭ casurĭ de felulŭ acesta din timpulŭ jăfuitorului domnŭ Const. Mavrocordatŭ, de care fugea poporulŭ în adăposturĭ, dar nu'șĭ părăsea țéra, căcĭ greu se deslipesce cineva de ceea ce totŭ cu greu a agonisitŭ. Totŭ așa istorisesce călugĕrulŭ Rogerius, că Ardelenii se retrăseseră în munțĭ, ca sĕ scape de năvălirea Tătarilorŭ; acésta a vĕdut'o elŭ cu ochii lui. Năvălirea Tătarilorŭ a fostŭ cea mai cumplită, și cu tóte acestea poporulŭ n'a părăsitŭ țéra, ci s'a retrasŭ în munțĭ, ca mai târdiu sĕ se scobóre. Că Valahii locuiau în adevĕrŭ în munțĭ până adêncŭ în timpurile nóstre, se vede dintr'unŭ documentŭ din veaculŭ XV, în care comitele Sĕcuilorŭ Iaksch scrie către senatulŭ acestuí poporŭ: »De aceea rogŭ pretinia vóstră, ca în fiece di sĕ urcațĭ munții și sĕ sfărîmațĭ pe viclenii de Valahĭ.« Retragerea în munțĭ a elementului romanŭ séu romanisatŭ o adeveresce Mommsen, Steub și alțĭ istoricĭ. Cu tóte acestea Rösler se miră de astfelŭ de fenomene! I-a plăcutŭ sĕ scrie teoria sa, dar nu ca sĕ aducă lumină în istoriă, ci ca sĕ aibă pe cine sĕ copieze Hunfalvy.

Iung spune, că a rĕmasŭ în Dacia poporațiunea originară romanisată, pe când coloniștii romanĭ propriu dișĭ arŭ fi părăsitŭ provincia. Dar Iung comite o eróre; nu naționalitatea a hotărîtŭ în acéstă privință, ci starea economică. Cei bogațĭ s'au dusŭ, atâtŭ Dacĭ câtŭ și Romanĭ; cei săracĭ însă au rĕmasŭ, orĭ de ce naționalitate s'arŭ fi numitŭ. Acestia erau legațĭ prin însușĭ traiulŭ lorŭ de pămêntulŭ pe care'lŭ locuiau. Numai nomadii se strămută cu totulŭ, nu popórele statornice. Nicĭ unŭ esemplu nu găsimŭ în istoriă, care ar combate acéstă asertiune. Dacia nu putea sĕ facă esceptiune.

Protivnicii stăruinții Românilorŭ în Dacia, pentru a'șĭ puté susține tesa, voescŭ sĕ dovedéscă, că civilisația romană încetă în acéstă provinciă odată cu retragerea legiunilorŭ și de aci conchidŭ, că a dispărutŭ și poporulŭ; ei dicŭ că după anulŭ 270 au încetatŭ și inscripțiunile. Astfelŭ de absurditățĭ nicĭ nu merită rĕspunsŭ seriosŭ. Cum? întrébă cu dreptŭ cuvêntŭ d. A. D. Xenopolŭ, nisce sĕrmanĭ fugarĭ în gâturile și prăpastiile munțilorŭ, carĭ mai apoi devinŭ în mare parte păstorĭ, sĕ pună petre mormêntale pe grópa morților lorŭ, séu sĕ fie chemațĭ a ocârmuí împĕrăția Hunilorŭ? Tótă teoria lorŭ se razămă pe o temeliă putredă.

(va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Decemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	124. –
Rentă de aurŭ 4% . . .	95.75
Rentă de hârtiă 5% . .	90.55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97. –
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.25
Bonurĭ rurale ungare . .	100.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	100. –
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—
Bonurĭ rurale transilvane	101.—

Bonurĭ croato-slavone . .	100. —
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	116.70
Renta de hârtiă austriacă	81.70
Renta de arg. austr. . .	82.90
Renta de aurŭ austr. . .	103.90
Losurile din 1860 . . .	135 —
Acţiunile băncei austro-ungare	853.—
Act. băncei de creditŭ ung.	300. —
Act. băncei de creditŭ austr.	291.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.79
Napoleon-d'orĭ	9.74½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.20
Londra 10 Livres sterlinge	123.15

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	—	—
Renta rom. amort. (5%) . .	—	—
» convert. (6%) . .	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	—	—
Credit fonc. rural (7%) . .	—	—
» „ „ (5%) . .	85,84 3/8	—
» » urban (7%) . .	—	—
» » » (6%) . .	—	—
» » » (5%) . .	—	—
Banca naţională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	—	—
« » » Naţională . .	220	—
Aurŭ	15,14 3/8	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 31 Decemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8 54	Vênd.	8.58
Argint românesc	»	8.45	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9.74	»	9.75
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	125—	„	126—
Discontulŭ	»	. . . 7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potu cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Nr. 1263—1884. 2—3

Edictŭ.

Michailŭ Klein ev. luter. din Făgăraşŭ domiciliatŭ în Ţînţarĭ a intentatŭ procesŭ divorţialŭ contra muierei sale Ana născută Simeonŭ Bacila din Vadŭ.

Decĭ prin acestŭ edictŭ Ana Simeonŭ Bacila este provocată şi citată, ca în terminŭ de unŭ anŭ, dela prima publicare, sĕ se presenteze înaintea subscrisului, spre a fi confrontată cu bărbatulŭ sĕu, altmintrea se va da cursŭ liberŭ procesului intentatŭ contra ei.

Presidiulŭ forului matrim. gr. cat. de I. Instanţ. a Vicariatului Făgăraşului.

Făgăraşŭ 27 Decemvre 1884.

Alesandru Micu,
vicarŭ foran. gr. cat. din Făgăraşŭ şi preşed. forului matrim.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	3.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu	10.08	5.59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bêrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.